

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 122

ויגש תש"ע

"ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו" (מה ד)

פירש רש"י ראה אותם נסוגים לאחור אמר עכשיו אחי נכלמים, קרא להם בלשון רכה ותחנונים, והראה להם שהוא מהול.

מקשים המפרשים, מה הראיה מזה שהוא מהול, הלא הוא גזר על כל המצרים למול את עצמם, ועוד, נניח שאכן זו ראייה שזה הוא, במה ניחם אותם, הלא כל מה שהרגישו חוסר נעימות היה מפני שחשבו שזה באמת הוא.

לכן מפרש הרב צבי זאב גולדברג זצ"ל בספרו "כרם צבי" שיוסף היה יכול עכשיו לנצל את מעמדו ולנקום בהם את כל מה שעשו לו אך אין זו דרכם של הנימולים, של היהודים, של זרע אברהם יצחק ויעקב. היהודי יודע למחול, היהודי יודע לוותר.

בגמרא במסכת נדרים כתוב שאם אדם נדר לא להנות מהנימולים אסור לו להנות מכל בית ישראל ואף מיהודי שלא נימול, כי כל היהודים נקראים נימולים.

וזה, אומר ה"כרם צבי", מה שאמר להם יוסף. דבר איתם בלשון רכה ותחנונים, לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים, ואתם חשבתם לרעה אלוקים חשבה לטובה, דבר איתם דברים כאלה ובסגנון כזה, שהראה להם בזה שהוא מהול, שהוא מהיהודים.

מסופר על הגר"ח זוננפלד זצ"ל שפסק בדין תורה לטובת צד אחד, והצד המפסיד היה אדם אלם. אחה"צ פנה המפסיד אל ר' יוסף חיים ואמר לו: שכדאי מאד שהרב יעיין שוב בדין תורה, כי אם הפסק לא ישתנה אז עד הבוקר לא ישאר חלון אחד שלם בכל הבית. הגר"ח הרים את קולו ואמר לאותו ברנש, וכי אתה חושב שאשתוק לך!!! הברנש איבד את שלוותו ושאל בחשש, ומה הרב יעשה? ענה הגר"ח אם אתה תשבור לי את החלונות, אני אקרא לזג והוא יתקן אותם...

במנהטן, בצד המזרחי, שכנה כבוד ישיבתו של הגר"מ פיינשטיין זצ"ל מתיבתא "תפארת ירושלים". יהודי אחד שזכה להתקרב ליהדות ושמע כ"כ הרבה על ר' משה, ביקש לראות אותו פעם אחת. אמרו לו, שיכנס לתפילת שחרית בישיבה. הוא נכנס וראה לפניו בית כנסת. בחורים, אברכים, בעלי בתים וקבצנים. והנה בסוף התפילה פונה האורח לאחד המתפללים ושואל אולי תאמר לי סוף סוף מי הוא כאן ר' משה, הצביע אותו אברך על ר' משה והאורח נדהם. התברר שכמה דקות קודם נגש אליו הרב פיינשטיין והושיט לו את ידו, אך האורח מהר להוציא חצי דולר והניחו בכף ידו של ר' משה... ברוב עדינותו לקח ר' משה את הכסף, הודה לאיש והלך, כדי לא לגרום לו אי

"והורידו עבדיך את שיבת עבדך אבינו ביגון שאולה" (מד לא)

מפרש הרב יוחנן קירשבוים זצ"ל בספרו "קול יבשר" שמה שאמר יהודה "והורידו עבדיך", כוונתו לעבדי יוסף, מפני שיהודה אמר לו אתה ואני יודעים שלא אנחנו גנבנו את הגביע, אלא עבדיך הכניסו את הגביע לאמתחותינו, ואם אבא שלי ימות בגלל עגמת הנפש הזו, הרי מותו ירבץ על מצפונך. מפני שעבדיך הם אלה שהכניסו לנו את הגביע.

"ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש איתו בהתוודע יוסף אל אחיו" (מה א)

אומרים חז"ל במדרש, שיוסף סיכן את עצמו כששלח את כל האנשים. מפני שעכשיו הם היו עשרה נגד אחד, וסכנתו של יוסף היתה גדולה.

ומוסיף ר' יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן" שגם אחרי שיוסף אמר "אני יוסף", עדיין היתה הסכנה גדולה מאד, מפני שכל מה שהתנכלו להמיתו לפני 22 שנה, כי ראו שיצא ממנו ירבעם בן נבט שהיה מסית לישראל לעבוד ע"ז, ואם כן, עכשיו כשיראו שיוסף נהיה מלך במצרים, והתחתן עם בת אל נכר, בתו של פוטיפר, ומתלבש כמו גוי, רביד הזהב על צוארו. יטעו ויאמרו שח"ו הוא כבר שקוע בתוך הטומאה, ובודאי זה מראה שאכן יצא ממנו זרע לא כשר.

ואף על פי כן עדינות נפשו של יוסף לא נתנה לו לבייש את אחיו ולגרום להם אי נעימות ולכן ביקש, "הוציאו כל איש מעלי".

"ולא עמד איש איתו בהתוודע יוסף אל אחיו" (מה א)

כשהתורה אומרת "ולא עמד איש איתו" ברור שהכוונה ליוסף, והואיל ובתחילת הפסוק נזכר שמו אין צורך לחזור על זה כל פעם מחדש. ולכאורה מדוע בסוף הפסוק בכל זאת חוזרת התורה ואומרת "בהתוודע יוסף אל אחיו"?

ומתוך ה"גורל גדליהו" על פי מה שכתוב במדרש שיוסף לא הבהיל את אחיו בהתגלות פתאומית אליהם, אלא אמר להם אתם אומרים שאחייכם מת? אני אקרא לו והוא יבוא, והתחיל יוסף לקרוא: "יוסף בן יעקב בא הנה". והאחים הסתכלו סביבם לראות מאיפה תבוא להם הצרה הזאת, ואז אמר להם יוסף מה אתם מסתכלים, אני יוסף. והיות ויוסף הזכיר את עצמו בתור יוסף אחר בתחילה, לכן כתוב "בהתוודע יוסף אל אחיו", כאילו שזה היה יוסף אחר.

נעימות!! וזו כוונת הפסוק- דבר אתם בלשון רכה ותחנונים, וע"י זה הראה להם שהוא מהול.

"ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים" (מה ח)

בחודש אב תשס"א הגיע לירושלים יהודי אמריקאי לכמה פגישות עסקים חשובות. לפני שהתחיל את יומו העמוס נגש למסעדה ברחוב קינג ג'ורג' כדי לאכול פת שחרית. במסעדה היה תור ארוך, והיהודי היה לחוץ מאד ומדי כמה דקות הביט בשעונו וצקצק בלשונו. היהודי שעמד לפניו בתור אמר לו, אני רואה שאתה ממהר. אני לא ממהר. ובכן תעבור לפני. הודה האורח, קיבל את מנתו וישב לאכול.

כשסיים לברך יצא החוצה והתחיל ללכת במעלה הרחוב. אחרי שהתרחק כמה מאות מטרים, שמע לפתע פיצוץ איום ונורא, מסעדת סבארו, שמש לפני כמה דקות עזב אותה עלתה בלהבות. 19 יהודים נרצחו, ועשרות נפצעו. הבין היהודי שזה שויתר לו על התור שילם על כך בחייו. הוא רץ למסעדה והתחיל לחפש את מיטיבו. כשלא מצא אותו עבר לחפש בבתי החולים ואחרי יומיים מצא אותו שוכב פצוע קשה באחד מבתי החולים. שאל האורח את הבן למצבו של הפצוע ואז אמר לו, דע לך, שאביך הציל את חיי ואני מעוניין לעזור. הוציא את כרטיס הביקור שלו מן הכיס, נתן אותו לבן ואמר לו, כל דבר שיצטרכו נא להודיעני. אני אדם אמיד משרדי נמצא בבניי התאומים בקומה 101 ומה שצריך אשמח מאד לעזור.

כעבור שלשה שבועות מצלצל הבן אל היהודי אמריקאי ואומר שהאב צריך לעבור ניתוח בבוסטון. עברו כמה שעות והאמריקאי אומר סידרתי לכם הכל, רק תודיעו לי באיזו שעה אתם נוחתים כדי שאוכל לקבל את פניכם בשדה התעופה. וביום שלישי כ"ג אלול תשס"א בשעה 8 בבוקר, נסע מיודענו לשדה התעופה כדי לקבל את פניהם של האב ובנו, ובשעה 8:31 נכנס המטוס הראשון של בן לאדן לתוך בניי התאומים בקומה 93. וזו היתה הפעם השניה שהיהודי הירושלמי הציל את האמריקאי. ועל זה נאמר "לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים".

"מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו וגו' רדה אלי אל תעמד" (מה ט)

קצת קשה, איך יתכן שבן יתן פקודות לאביו רדה אלי, אל תעמד? ומתרחץ "קול יבשר" על פי מה שאמרו חז"ל ראוי היה יעקב אבינו לירד בשלשלאות של ברזל למצרים, אלא שהקב"ה החליף זאת בעבותות של אהבה. אי"כ זה מה שאמר יוסף ליעקב. הואיל ולא אתם שלחתם אותי הנה, כי האלוקים והסיבה הידועה לכך היא שאבא ירד למצרים בחבלי אהבה, אי"כ, רדה אלי אל תעמד.

"אל תרגזו בדרך" (מה כד)

מבאר הגר"ז סורוצקין זצ"ל בספרו "אזנים לתורה", שיוסף חשש שעכשיו, כשהתברר להם בוודאות שטעו כשפסקו את ההלכה שהוא חייב מיתה, אם כן, עכשיו יתחילו לדון מהי הטעות ומי גרם לטעות ולכן אמר להם, בבקשה מהרו ועלו אל אבי ואל תתעסקו בדבר הלכה. מה שהיה היה וממליא אלוקים חשבה לטובה.

"אל תרגזו בדרך" (מה כד)

אל תתעסקו בדבר הלכה.

אומר הרב שלום שפירא בספרו "אהב שלום": שההלכה שעליה מדובר פה היא ההלכה שקבע רשב"י "בידוע שעשיו שונא ליעקב". והרי מבטיח להם פרעה בואו הנה, ובמיטב הארץ אושיב אתכם ואת טוב הארץ תאכלו חשש יוסף שמא יתחילו לברר מה עם ההלכה שעשיו שונא ליעקב. לכן אמר להם אל תתעסקו עכשיו בהלכה של עשיו שונא ליעקב, כיון שזו גזירה ואנו צריכים לרדת למצרים.

"ויפול על צואריו" (מו כט)

אומר הגר"ז סורוצקין בספרו "אזנים לתורה" שיעקב אבינו בהתקרבו אל מצרים ערות הארץ, הכין את עצמו למלחמת היצר, וכמו שאומרת הגמרא במסכת ברכות, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע נצחו מוטב לא נצחו יעסוק בתורה, נצחו מוטב לא נצחו יקרא קריאת שמע, נצחו מוטב לא נצחו יזכיר לו יום המיתה. וזה מה שעשה כאן יעקב אבינו. תחילה שלח יעקב את יהודה גשנה, לתקן לו בית תלמוד, אח"כ קרא קריאת שמע, ולבסוף אמר "אמותה הפעם", ובוה הזכיר לעצמו את יום המיתה.

"וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים בשבר אשר הם שוברים" (מז יד)

פירש ר' מאיר מפרימשלן זצ"ל עפ"י מה שנפסק להלכה שעבודה זרה שביטל אותה גוי הרי היא מבוטלת ומותרת בהנאה. ואף אם הכריח יהודי את הגוי לבטלה בעל כרחו, בכל זאת מתבטלת.

והנה, רגילים הגויים לעשות על כספם דמות דיוקן של המלך. והרי במצרים המלך פרעה עשה מעצמו ע"ז. אם כן איך יכול יוסף להשתמש בכסף זה, וצריך לומר שהכריח יוסף את המצרים לשבור את הכסף ולבטל את העבודה זרה. וממילא זה מה שכתוב בפסוק "וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים בשבר אשר הם שוברים" – שהכריחם לשבור את המטבעות.

להערות, הארות ולתרומות ובכל ענייני הגליון נא לפנות: 050-4147001

ניתן להוריד את העלוו בכתובת האתר: www.Leorhaner.co.il